

ZMIANY W WPR NA LATA 2014-2020 A MODERNIZACJA POLSKIEJ WSI I ROLNICTWA

Barbara Wieliczko

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB

Abstrakt. Przemiany w polskim rolnictwie i na wsi są w ostatnich latach silnie związane z WPR. Pomimo intensywnie zachodzących przeobrażeń, modernizacja nadal wymaga ogromnych nakładów inwestycyjnych. Niniejszy tekst zawiera wstępną ocenę propozycji kształtu WPR na lata 2014-2020 przedstawionej przez KE. Projekty KE porównano z obecnie obowiązującymi regulacjami. Następnie oceniono proponowane zmiany z punktu widzenia obecnego kształtu WPR i potrzeb modernizacyjnych polskiej wsi i rolnictwa. Wyniki badań przemian w rolnictwie i na obszarach wiejskich umożliwiają wskazanie instrumentów WPR mogących mieć znaczny wpływ na modernizację. Wstępna ocena propozycji KE pokazuje, iż kształt WPR nie byłby optymalny dla Polski. Choć zmiany nie są rewolucyjne, to mogą spowodować znaczące przesunięcia wsparcia różnych grup rolników i mieszkańców wsi. Doświadczenia z wdrażaniem WPR w Polsce wskazują na to, iż jest niezbędne precyzyjne dopasowanie wsparcia do indywidualnych potrzeb konkretnych grup beneficjentów.

Słowa kluczowe: wspólna polityka rolna, polskie rolnictwo, obszary wiejskie, instrumenty wsparcia, potrzeby rozwojowe

WSTĘP

Przemiany w polskim rolnictwie i na wsi są w ostatnich latach silnie związane ze wsparciem otrzymywanym w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR), co wiąże się zarówno ze skalą uzyskiwanych środków, jak i charakterem wdrażanych instrumentów pomocowych. Pomimo bardzo intensywnie zachodzących przeobrażeń, w dalszym ciągu modernizacja polskiej wsi i rolnictwa wymaga ogromnych nakładów inwestycyjnych i kolejnych lat aktywnych działań.

Niniejszy tekst zawiera wstępną ocenę propozycji kształtu WPR na lata 2014-2020 przedstawionej przez Komisję Europejską (KE), dokonanej z punktu widzenia potrzeb modernizacyjnych wsi i rolnictwa w Polsce. Projekty rozporządzeń przedłożone przez KE zostały porównane z obecnie obowiązującymi regulacjami prawnymi dotyczącymi WPR. Następnie dokonano oceny proponowanych zmian z punktu widzenia obecnie wdrażanych w Polsce instrumentów WPR oraz potrzeb modernizacyjnych polskiej wsi i rolnictwa. Należy podkreślić, iż propozycje KE mają charakter bardzo ogólny i brakuje propozycji rozwiązań w zakresie wdrażania poszczególnych instrumentów, co uniemożliwia kompletną ocenę ewentualnych zmian. Niemniej jednak wyniki licznych badań i ocen zmian w rolnictwie i na obszarach wiejskich w Polsce dokonujących się w ostatnich latach, z użyciem ogromnych środków płynących z budżetu UE, pozwalają określić skalę dotychczasowych zmian związanych z poszczególnymi elementami WPR i umożliwiają wskazanie na te instrumenty i obszary aktywności WPR, które mogą mieć największy wpływ na modernizację wsi i rolnictwa.

PROPOZYCJA KE DOTYCZĄCE WPR W OKRESIE 2014-2020 A JEJ OBECNY KSZTAŁT

Propozycje KE odnoszące się do kształtu WPR w latach 2014-2020 zapowiadają znaczące zmiany w funkcjonowaniu najważniejszego elementu tej polityki, czyli płatności bezpośrednich. W odniesieniu do polityki rozwoju obszarów wiejskich (filar II WPR) oraz instrumentów interwencji rynkowej¹ przewiduje się jedynie drobne modyfikacje, choć istotne na poziomie niektórych grup beneficjentów.

Jeśli chodzi o płatności bezpośrednie, to KE przewiduje ujednoczenie systemu ich funkcjonowania. Nowy system miałby opierać się na uprawnieniach do płatności przyznawanych rolnikom, czyli podobnie jak w obecnie funkcjonującym głównie w państwach UE-15 systemie SPS. Najważniejszą zmianą byłoby jednak wprowadzenie nowych kategorii płatności. Kluczowym ich elementem byłoby tzw. zazielenienie, czyli uzależnienie wypłaty 30% środków od spełnienia praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska, które obejmują [Wniosek... 2011 a, b, c]:

- prowadzenie trzech różnych upraw na gruntach ornych²,
- utrzymywanie istniejących trwałych użytków zielonych w gospodarstwie rolnym,
- utrzymywanie na powierzchni 7% użytków rolnych obszaru proekologicznego (tj. grunty ugorowane, tarasy, specyficzne cechy krajobrazu, obszary zalesione i strefy buforowe).

Ma być również wprowadzona płatność dla młodych rolników oraz system płatności dla drobnych producentów rolnych. Państwa członkowskie mogą także zdecydować o wprowadzeniu płatności związanych z produkcją oraz płatności z tytułu obszarów o ograniczeniach naturalnych. Ponadto możliwe jest dokonanie przesunięcia do 10% na filar II lub do 5% na filar I.

¹ Proponowane zmiany dotyczące instrumentów rynkowych nie zostały omówione w niniejszym tekście z uwagi na ograniczenia dotyczące długości artykułu. Pominięcie tej części WPR można uzasadnić faktem, iż na wsparcie rynkowe przewiduje się jedynie 4% budżetu WPR.

² Dotyczy gospodarstw powyżej 3 ha UR, które nie są w całości wykorzystywane do produkcji trawy lub pod uprawy rosnące w wodzie przez znaczną część roku, oraz gruntów ugorowanych.

W odniesieniu do funkcjonowania wspólnej organizacji rynków rolnych zapowiedziano likwidację systemu kwotowania mleka i cukru. Przewiduje się możliwość prowadzenia interwencyjnych zakupów dla dotychczas objętych nią artykułów rolnych, wyłączając pszenicę durum. Projekt KE przewiduje utrzymanie dotychczasowych cen interwencyjnych. Mają być również zachowane takie instrumenty, jak dopłaty do prywatnego przechowywania i refundacje wywozowe. Nowym elementem instrumentarium interwencji rynkowej mają być specjalne instrumenty zarządzania rynkiem w sytuacjach kryzysowych, związanych m.in. z wystąpieniem chorób zwierząt czy roślin. Wprowadzenie takich instrumentów jest odpowiedzią na coraz częściej pojawiające się problemy powodujące zakłócenia na rynku.

Natomiast propozycje odnoszące się do filaru II WPR przewidują przede wszystkim modyfikację instrumentarium poprzez łączenie ze sobą działań. Dla przykładu, wsparcie oferowane obecnie w ramach działań: „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Wspieranie gospodarstw niskotowarowych” i „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, miałyby być realizowane przez działanie „Rozwój gospodarstw rolnych i działalności gospodarczej”. Mają być usunięte renty strukturalne. Jedynym całkowicie nowym instrumentem miałyby być zarządzanie ryzykiem. Przewiduje się również zmiany w poziomie wsparcia niektórych działań oraz modyfikacje zakresu wsparcia lub grupy potencjalnych beneficjentów. W największym stopniu dotyczy to płatności ONW, które nadal mają stanowić element filaru II. Również kryteria delimitacji tych obszarów mają być zmodyfikowane i ograniczone jedynie do aspektów przyrodniczych.

POLSKIE ROLNICTWO I WIEŚ U PROGU ZMIAN WPR

Przemiany dokonujące się na polskiej wsi i w rolnictwie są ściśle związane z WPR. Według Zawalińskiej [2011], w latach 2004-2009 środki uzyskane przez Polskę z WPR zapewniły wzrost realnego PKB Polski o ok. 1,2%, a wsparcie WPR z okresu 2007-2013 ma dać 1,9% wzrostu. Środki WPR wpływają również na wzrost poziomu zatrudnienia. W obu wskazanych okresach ma to być odpowiednio 0,33 i 0,5%. Na poziomie samego rolnictwa i obszarów wiejskich efekty wykorzystania wsparcia z WPR są jeszcze bardziej widoczne.

Jeśli chodzi o rolnictwo, to kolejne badania wskazują na pogłębiające się zróżnicowanie tego sektora zarówno w ujęciu regionalnym, jak i z uwagi na aktywność gospodarczą. Szacuje się, iż konkurencyjne są gospodarstwa powyżej 20 ha UR, których liczba to 124 tys. [Dzun 2011]. Gospodarstwa te stanowią niespełna 7% wszystkich gospodarstw w Polsce i dysponują prawie połową UR. Rodzi się w związku z tym pytanie, co z pozostałymi gospodarstwami i ziemią, która jest w ich posiadaniu. Chodzi tu nie tylko o możliwości zapewnienia w Polsce bezpieczeństwa żywnościowego, lecz także o kwestie społeczno-ekonomiczne związane z zapewnieniem możliwości zarobkowania ludności związanej z niekonkurencyjnymi gospodarstwami rolnymi. Ponadto, nie mniej ważny jest problem zachowania zasobów przyrodniczych obszarów wiejskich.

Należy zauważyć, iż źródłem dochodów większości gospodarstw domowych na obszarach wiejskich nie jest rolnictwo. Obrazuje to nie tylko skalę dotychczasowych przemian na wsi, lecz także wskazuje na znaczenie dalszego rozwijania innych dziedzin

gospodarki wiejskiej. Jest to tym potrzebniejsze, im bardziej niekorzystne są wskaźniki aktywności zawodowej ludności bezrolnej na obszarach wiejskich, podobnie jak stopa bezrobocia wśród osób młodych (20-24 lat), która w 2009 roku wyniosła 20,1%³.

WPR PO 2013 ROKU – SZANSE I ZAGROŻENIA DLA POLSKI

Choć propozycje KE nie zmieniają podstaw WPR, to jednak proponowane zmiany spowodują istotne przesunięcia w funkcjonowaniu wsparcia. Szczególnie ważne są tutaj rozwiązania szczegółowe, które są dopiero przygotowywane przez KE.

Najpoważniejszym zagrożeniem, jeśli chodzi o WPR 2014-2020 jest sama skala środków przeznaczonych na WPR i wielkość wsparcia przewidzianego dla Polski w ramach filaru II⁴. Propozycja KE mówi jedynie o oparciu podziału „na obiektywnych kryteriach powiązanych z celami strategicznymi z uwzględnieniem obecnie obowiązującego podziału” [Wniosek... 2011 a, s. 10]. Jest to tym istotniejsze, iż skuteczność wsparcia, jeśli chodzi o oddziaływanie na cały sektor rolny i obszary wiejskie w Polsce wymaga podjęcia działań na znaczną skalę.

Natomiast jeśli chodzi o system płatności bezpośrednich, to dużą niewiadomą jest wielkość ograniczenia wielkości produkcji z uwagi na wymóg utrzymania obszaru proekologicznego na 7%, który musi być realizowany na poziomie każdego gospodarstwa. Najbardziej ucierpią na tym największe gospodarstwa, dla których oznacza to istotne zmniejszenie skali prowadzonej działalności, a co za tym idzie ograniczenie dochodów⁵. Co więcej, koszt związany z uzyskaniem wsparcia może być zróżnicowany. Konieczność wyłączenia z produkcji 7% UR gospodarstwa jest inna w przypadku gospodarstw mniejszych, która faktycznie mają w obrębie swoich UR takie obszary, które i tak nie mogą być w pełni wykorzystywane do produkcji rolnej, a inny koszt wyłączenia poniosą duże gospodarstwa rolne, które będą zmuszone wyłączyć obszary w pełni wykorzystywane w produkcji. Warto w tym miejscu dodać, iż poziom płatności związanych z tzw. „zazielenieniem” ma być odmienny w poszczególnych państwach członkowskich UE, gdyż stawki tej kategorii wsparcia zależą nie od faktycznie ponoszonych kosztów, ale od poziomu koperty krajowej przyznanej danemu państwu, która nadal opiera się na historycznym poziomie plonów referencyjnych. Tym samym realizacja zadań związanych z zazielenieniem płatności będzie inaczej opłacana w różnych krajach, co niewątpliwie zaburza warunki konkurencyjności na jednolitym rynku UE.

Wprowadzenie obowiązku utrzymywania obszarów proekologicznych wynoszących 7% powierzchni gospodarstwa jest krytykowane również ze względów środowiskowych. W wyniku przyjęcia takiego rozwiązania powstałoby w Polsce i pozostałych państwach UE oderwane od siebie pasy ziemi, które samodzielnie, w większości przypadków, nie miałyby jakiegokolwiek waloru środowiskowego (zbyt mała powierzchnia

³ Wśród osób w tym przedziale wiekowym związanych z rolnictwem stopa bezrobocia wyniosła 17% [Obszary wiejskie... 2011, s. 146].

⁴ Jeśli chodzi o płatności bezpośrednie to projekt KE zawiera propozycję podziału środków pomiędzy członków UE.

⁵ Sprzeciw wobec tego wymogu w kształcie zaproponowanym przez KE jest powszechny, dlatego najprawdopodobniej zostanie zmieniony. Przewiduje się ograniczenie powierzchni obszarów proekologicznych.

dla zapewnienia ostoi dla zwierząt i tworzenia specyficznego ekosystemu), a razem nie tworzyłyby spójnego ekosystemu⁶.

Ważnym elementem propozycji KE jest nowy system wsparcia dla drobnych producentów rolnych. Mogliby się zgłaszać do niego dobrowolnie wszyscy zainteresowani rolnicy. Otrzymywaliby oni zryczałtowaną płatność stanowiącą do 15% średniej kwoty otrzymywanej przez pojedynczego beneficjenta płatności lub kwotę odpowiadającą średniej stawce na hektar przemnożoną przez liczbę posiadanych hektarów, ale nie więcej niż 3 ha. Z uwagi na wymóg, aby płatności te zawierały się w przedziale 500-1000 euro, w Polsce najprawdopodobniej przyjęte zostanie rozwiązanie pierwsze, a płatność ryczałtowa wyniesie ponad 600 euro. Korzyścią dla rolnika z udziału w tym systemie jest zwolnienie z konieczności spełniania wymogów tzw. zazielenienia oraz zasady wzajemnej zgodności. Państwa członkowskie mogą przeznaczyć na ten system do 10% krajowej koperty. Oznacza to, iż przy dużym zainteresowaniu tym systemem w Polsce, czyli jeśli zgłosi się do niego ponad 500 tys. rolników, będzie konieczne obniżenie stawki. W ramach kampanii 2010 średnia kwota uzyskiwana przez beneficjenta płatności w Polsce wynosiła ponad 5,7 tys. zł, ale już w województwie podkarpackim jedynie 2,5 tys. zł, co oznacza, że dla przeciętnego beneficjenta w tym województwie zapewne korzystnym rozwiązaniem będzie skorzystanie z systemu wsparcia oferowanego drobnym rolnikom.

Dotychczas stawki płatności bezpośrednich w Polsce były jednakowe dla wszystkich uprawnionych do ich otrzymywania. Wraz z wprowadzeniem nowego systemu płatności, zaproponowanego przez KE, stawki płatności otrzymywanych przez poszczególnych rolników bardzo się różnicują i to nie tylko ze względu na rodzaj prowadzonej działalności rolniczej, lecz także z uwagi na wiek, gdyż młodzi rolnicy mają otrzymywać dodatkowe płatności. Najprawdopodobniej zostaną wprowadzone również płatności związane z produkcją, co dodatkowo różnicuje poziom otrzymywanego wsparcia bezpośredniego. Różnice w poziomie łącznej kwoty płatności otrzymywanej na 1 ha UR mogą być bardzo duże. Szacuje się, że rolnik, którego gospodarstwo znajduje się na obszarze zakwalifikowanym do wsparcia dla obszarów ONW i uzyskujący również wsparcie związane z produkcją może mieć płatności trzy razy wyższe niż rolnik pozbawiony tych komponentów płatności⁷. Takie zróżnicowanie wsparcia nie służy jednokrotnemu warunkom konkurencyjności na rynku.

Istotną kwestią jest konieczność zmian w systemie informatycznym obsługującym płatności. Będzie to zadanie nie tylko bardzo kosztowne, lecz także czasochłonne, co przy możliwych opóźnieniach w przyjmowaniu ostatecznych regulacji UE może prowadzić do znacznego utrudnienia terminowego uruchomienia systemu płatności w Polsce.

Z punktu widzenia zarówno prostoty systemu płatności bezpośrednich, jak i sprawiedliwości w podziale dostępnych środków, za najlepsze rozwiązanie należy uznać stosowany w Polsce system SAPS. Możliwość utrzymania go także w okresie 2014-2020 byłaby dla Polski najlepszym rozwiązaniem. Jednakże propozycje KE zmierzają do ujednoczenia w całej UE systemu płatności w oparciu o bardziej złożony i skomplikowany system SPS.

⁶ Problem ten jest poruszany zarówno w Polsce [Dembek 2012], jak i w innych państwach UE, np. we Francji [Mahé 2012].

⁷ Przykłady zróżnicowania poziomu wsparcia dla rolników objętych różnym zakresem komponentów nowego systemu płatności przez Zagórskiego [2012].

Jeśli chodzi o rozwiązanie dotyczące filaru II, to za korzystne dla Polski należy uznać brak rent strukturalnych. Instrument ten okazał się nieefektywnym narzędziem dokonywania przemian strukturalnych.

Zagrożeniem dla wielu rolników objętych obecnie płatnościami ONW jest proponowany nowy sposób wyznaczania tych obszarów. Dotyczy to przede wszystkim obszarów nizinnych strefy I, które wyznaczono głównie z uwagi na kryteria demograficzne, jak gęstość zaludnienia i udział ludności związanej z rolnictwem w danej gminie przekraczający 15%. Z punktu widzenia celu płatności ONW zasadne jest oparcie kryteriów wyznaczania tych obszarów na czynnikach przyrodniczych⁸. Propozycja KE sugeruje, iż w przypadku Polski obszar kwalifikujący się do wsparcia ONW będzie znacznie mniejszy niż do tej pory. Z uwagi na to, że płatności ONW są w Polsce traktowane jako uzupełnienie płatności bezpośrednich, można się spodziewać, iż Polska będzie dążyła do zmiany zaproponowanego sposobu delimitacji obszarów ONW.

Za potencjalną szansę można uznać instrumentarium filaru II. Brak szczegółowych rozwiązań, co do kształtu poszczególnych instrumentów nakazuje jednakże ostrożność ocen. Dobrym rozwiązaniem jest zachowanie większości dotychczasowych instrumentów, choć połączenie ich może utrudniać potencjalnym beneficjentom ich odszukanie. W związku z tym niezbędna będzie intensywne kampania informacyjna.

Nowy kształt wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z licznymi złożonymi działaniami nie sprzyja upraszczaniu WPR i ułatwianiu dostępu do środków pomocowych. Stanowi wręcz dodatkowe utrudnienie zarówno dla potencjalnych beneficjentów, jak i dla administracji publicznej, która będzie musiała stworzyć odrębne regulacje prawne i proceduralne dotyczące poszczególnych komponentów nowych działań.

Pośród instrumentów nowych i tych, które choć występowały w rozporządzeniu 1698/2005 [Rozporządzenie... 2005, to nie zostały wdrożone w Polsce, na szczególną uwagę zasługuje zarządzanie ryzykiem. W ramach tego działania możliwe będzie wnieście wkładu finansowego na rzecz składek ubezpieczenia upraw, roślin i zwierząt. Wsparcie może dotyczyć również funduszy wzajemnego inwestowania, mających na celu wypłatę rekompensat strat poniesionych z uwagi na choroby roślin i zwierząt oraz tzw. incydenty środowiskowe lub funduszy wzajemnego inwestowania funkcjonujących jako narzędzie stabilizacji dochodów, gdzie rekompensatę otrzymują rolnicy ponoszący znaczne straty dochodu. Nie wiadomo jednak, jak takie fundusze miałyby powstawać, zważywszy na zakaz finansowania wkładu początkowego ze środków publicznych. Natomiast w przypadku wsparcia ubezpieczeń upraw i zwierząt problemem jest to, że środki mają otrzymywać bezpośrednio rolnicy, a obecnie, w Polsce, wsparcie jest przekazywane wprost do ubezpieczycieli.

PODSUMOWANIE

Wstępna ocena propozycji KE pokazuje, iż kształt WPR nie byłby optymalny z punktu widzenia polskiej wsi i rolnictwa. Zmiany nie mają charakteru rewolucyjnego,

⁸ Interesujące wyniki rozmieszczenia w Polsce obszarów o utrudnionych przyrodniczo warunkach prowadzenia działalności rolniczej wskazujące na to, iż jedynie niespełna 3/4 obszarów problemowych rolnictwa zawiera się w obecnie obowiązującym obszarze Polski uprawnionym do płatności ONW, przedstawiono w artykule: Jadczyński i in. [2010, s. 9-20].

jednakże mogą one spowodować znaczące przesunięcia w skali i formie wsparcia dostępnego dla poszczególnych grup rolników i mieszkańców wsi. Dotychczasowe doświadczenia z wykorzystywaniem środków WPR w Polsce wskazują na to, iż jest niezbędne jak najprecyzyjniejsze dopasowanie instrumentów wsparcia do indywidualnych potrzeb konkretnych grup potencjalnych beneficjentów i wprowadzenie większego zróżnicowania działań i skali wsparcia. Tylko wtedy jest możliwe zwiększenie skuteczności i efektywności wsparcia.

Propozycje KE są w wielu miejscach bardzo enigmatyczne. Brak regulacji wykonawczych sprawia, iż na tym etapie jest możliwe raczej tworzenie listy pytań i wątpliwości niż realne ocenianie instrumentów i podejmowanie prób określenia ich przydatności w polskich warunkach oraz zasad ich wdrażania. Ze względu na obecną sytuację polityczno-gospodarczą w UE oraz nowe regulacje rządzące przyjmowaniem rozwiązań w zakresie WPR⁹, należy spodziewać się opóźnień w ostatecznym wypracowaniu kształtu WPR na lata 2014-2020, co stanowi największe zagrożenie dla polskiej wsi i rolnictwa, gdyż odbiera możliwość dostosowania się do nowych uwarunkowań.

LITERATURA

- Dembek W., 2012. Wpływ przekształceń wspólnej polityki rolnej na środowisko. W: Mater. seminarium pt. „Ekologizacja, zazielenienie, ochrona środowiska w reformie WPR 2014-2020. Kontrowersje wynikające z nowej formuły WPR – środowisko czy rolnictwo?”. Warszawa, 21.03.2012, Centralna Biblioteka Rolnicza.
- Dzun W., 2011. Przemiany strukturalne w polskim rolnictwie. W: *Rozwój obszarów wiejskich w Polsce. Diagnozy, strategie, koncepcja polityki*. Red. I. Nurzyńska, M. Drygas. IRWiR PAN, Warszawa, 125-154.
- Jadczyzsyn J., Filipiak K., Stuczyński T., Koza P., Wilkoś S., 2010. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) i obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) w Polsce. Różnice kryteriów i zasięgów przestrzennych. *Studia i Raporty IUNG – PIB* 21, 9-20.
- Kulawik J., Wieliczko B., 2011. Co nam szykuje KE na lata 2014-2020? Propozycja reformy WPR. Maszynopis. IERiGŻ – PIB, Warszawa.
- Mahé L-P, 2012. Le projet d'une PAC pour l'après 2013 annonce-t-il une «grande» réforme? Policy Paper 53. *Notre Europe*. www.notre.europe.eu/fr.
- Obszary wiejskie w Polsce. 2011. GUS, Warszawa, Olsztyn.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej, COM(2011)625. 2011 a. Komisja Europejska. Wniosek. Bruksela.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynków”), COM(2011) 626. 2011 b. Komisja Europejska. Wniosek. Bruksela.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), COM(2011)627. 2011 c. Komisja Europejska. Wniosek. Bruksela.

⁹ Chodzi o rozwiązania wprowadzone na mocy traktatu z Lizbony nadającego większe niż dotychczas uprawnienia Parlamentowi Europejskiemu. Kwestia ta została szczegółowo omówiona w artykule: Kulawik i Wieliczko [2011].

- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). 2005. Dz. Urz. UE L 277.
- Zagórski M., 2012. Zmiany we wspólnej polityce rolnej oraz wnioski z nich płynące. W: Mater. seminarium pt. „Pakiet legislacyjny Wspólnej Polityki Rolnej – propozycje modyfikacji oraz możliwe skutki dla polskiego rolnictwa”. Warszawa, 22.02.2012, FAPA, CBR.
- Zawalińska K., 2011. Wpływ WPR na rozwój gospodarczy regionów Polski. W: Rozwój obszarów wiejskich w Polsce. Diagnozy, strategii, koncepcja polityki. Red. I. Nurzyńska, M. Drygas. IRWiR PAN, Warszawa, 15-38.

CHANGES IN THE CAP 2014-2020 VS. MODERNISATION OF THE POLISH AGRICULTURE AND RURAL AREAS

Summary. In recent years transformation in the Polish agriculture and rural areas has been strongly associated with the CAP. Despite intensive changes, the modernisation still requires huge investments. This paper presents a preliminary assessment of the EC's proposals for CAP in the period 2014-2020. Based on the comparison with the current CAP the key changes proposed are presented. They are then assessed in the perspective of the modernisation and developmental needs of the Polish agriculture and rural areas. The preliminary assessment of the EC's proposals shows that they are not optimal for Poland. Although the changes in the CAP are not revolutionary, they can lead to significant shift of the support among different groups of beneficiaries creating losers and winners. The already gained experience with the implementation of the CAP in Poland, shows that the support must precisely fit to the individual needs of specific groups of beneficiaries if it is to be effective and efficient.

Key words: common agricultural policy, Polish agriculture, rural areas, Policy instruments, developmental needs

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 24.04.2012

Do cytowania – For citation: Wieliczko B., 2012. Zmiany w WPR na lata 2014-2020 a modernizacja polskiej wsi i rolnictwa. J. Agribus. Rural Dev. 3(25), 291-298.